

Stewe Claeson har under flera år roat och oroat Veteranens läsare med sina drömmar om folkhögskolan. I förra numret berättade han själv varför han ansåg tiden mogen att skruva på locket till bläckhornet. Men vi kommer att få del av lite Stewe-funderingar också i fortsättningen under rubriken **Från sidlinjen**. Här kommer en första spaning!

Från sidlinjen

Stewe Claeson

(1). Orwells nyspråk återkommer, eller?

Jag har under flera år roat mig med att läsa de nordiska folkhögskolornas hemsidor. Inte minst språkbruket intresserar mig, av själv-

klara skäl för en författare, men också hur skolorna försöker framställa sig, inte minst hur de försöker få de underligaste verksamheter att se ut som om de hörde till det som historiskt sett varit folkhögskola. Hur man låtsas att de märkligaste nya inslag, som entydigt i själva verket visar på skolornas önskan att vara till lags, uppfylla huvudmannens outtalade önskningar eller skamlöst uttalade krav, eller att helt enkelt tjäna pengar... Jag har letat efter skolornas förhållande till gamla grundvärderingar. Ett påfallande inslag är hur jobbigt man haft att få yrkesutbildning och behörighetsgivande vuxenutbildning, till och med "betyg", att rimma med det gamla frivilliga folkbildningsarbetet.

Men så finns det något mer. Det har med vad en del begrepp skall tänkas innehålla, vad vissa begrepp *får* eller *kan* inbegripa.

Kommer ni håg Orwells gamla bok med framtidsskildringen och det nya språket: *krig är fred, okunnighet är styrka*, och annat? Den tänktes faktiskt utspelas vid en tid som redan ligger ett tredjedels århundrade bakom oss. Jag har dock under lång tid kunnat konstatera att uttryck som vi alltid använt, och vars innebörd vi väl känt till, har ändrats – fast aldrig innehållet, aldrig det orden syftar på; ungefär som när hederliga gamla städerskor plötsligt blev lokalvårdare och sedan hygienexperter. Vad de än kallades var det samma skit att ta efter tanklösa unga i folkhögskolekorridorerna, samma kvarlämnade koppar i fönstersmygarna att bära tillbaka till köket och samma taylor av alla de kulörer där lärarna skrivit sitt eviga

meddelande till stället: "Låt stå!" Och när mina barnbarns kompisar idag talar om "compact living" som något häftigt, väldigt modernt och riktigt coolt, då brukar jag påpeka att det på svenska heter "trångboddhet", och jag får den där misstänksamma blicken tillbaka, den som säger att man förmodligen hör till juraepoken, eller, eftersom vi verkade i skolvärlden: kritperioden. Det är konstigt att ordet "folkhögskola" får vara kvar... Jänkarna kallar idag sedvanlig gammal tortyr för "enhanced interrogation".

När jag suttit stilla ett slag tänker jag, så här från sidlinjen, att dessa ordbyten är livsfarliga, ungefär som när det gamla högerpartiet blev moderata samlingspartiet och för alltid ändrade möjligheten för alla andra att använda ordet moderat på korrekt vis. En bra amerikansk författare ondgör sig över ordet Homeland. Hon menar att det ordet betyder en förändring till det värre i USA. Mina indianvänner roade sig häromåret med att tillverka en tröja med ett antal indiankrigare på och den tryckta texten: *Homeland security since 1492*.

Men det är inte alltid lika roligt! Eftersom jag ju, som jag tidigare skrivit här i Veteranen, inte längre är en som ombeds sätta i sjön nya häftiga kurser, så är det egentligen lite magstarkt att överhuvudtaget ha åsikter om dagens verksamheter. Detta är ett klassiskt problem. Man är mitt uppe i något som är som man tycker en stark och viktig verksamhet och så dyker det upp någon stofil som rynkar på näsan och säger "så var det inte på trettioalet, på åttiotalet, eller så var det minsann inte när folkhögskolan drog igång!" Därför skall jag begränsa mig till att kommentera bara en av de säkert hundra hemsidorna jag lusläst.

Denna skola skriver, alldeles i början av sin presentation: "Vårt arbete bygger vidare på anrika folkbildningsideal som sedan lång tid har präglat svensk demokratisk samhällsutveckling." Det

"Extraordinary Rendition /- - / that newly invented euphemism for the U.S. act of exporting prisoners to other countries to be tortured. /- - /"

Eleanor Wilner (APR, #2/2016)

låter betryggande, men rubriken till detta är: "En renässans inom svensk folkbildning."

Det är ordet **renässans** som gör mig verkligen misstänksam – eller är jag utsatt för ett av de Orwellska nyorden? Om jag skall förstå ordet i dess vanliga mening skulle det betyda att vi här hade att göra med en skola som återvänt till de grundläggande värderingarna och de ursprungliga bildningsidéerna. Därför blir jag verkligen oroad när jag ser vad man erbjuder som hela terminskurser (med stöd av skattemedel avsedda för allmän folkbildning): "Koranstudier. Kursen är utformad för elever som vill lära sig att läsa koranen på arabiska. Målet är att eleven ska förstå och uttala det arabiska alfabetet med hjälp av en steg för steg-metod, och med vägledning av en kvalificerad koranlärare. Vid uppnått mål kan eleven fortsätta sina studier av grunderna inom tajweed och koranrecitering."

Alldeles bortsett från att jag under hela mitt folkhögskoleliv störs av bibelstudier i folkbildningen är det något med den här långa kursen som får mig att verkligen fundera. Jag blir tvungen att se efter vad det där tajweed betyder: och får lära mig att det är ett arabiskt ord, det refererar till korrekt uttal av korantext, och är uppenbarligen något som muhammedanismen kräver av sina anhängare. I klartext har vi en svensk folkhögskola som under studierna bara sysslar med att få dagens unga elever att leva upp till gamla föreställningar om vikten av, av vad? Av att uttala rätt. Annars?

Jag tycker nog att Kista folkhögskola, om man verkligen vill tänka i **renässans**-termer, bör erinra sig vad den gamle Grundtvig gång efter annan uttryckte (och det gäller alltså all trosutbildning i folkhögskolan!) – och jag citerar från ett föredrag han höll för folkhögskoleelever i november 1865: "Christendommen, den er i sig selv slet ingen Skolesag".

TRO er ikke en skolesag. Basta!